

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi asumistukilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä joulukuuta 1998 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi asumistukilain muuttamisesta (HE 269/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Raimo Kärkkäinen, ympäristöministeriö
- etuuspäällikkö Paula Viljanen, Kansan-eläkelaitos
- järjestösihteeri Pentti Naulapää, Vuokralaisten Keskusliitto ry
- pääsihteeri Yrjö Snellman, Asukasliitto ry..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan asumistukilakia muutettavaksi. Tarkoituksena on parantaa ja tehostaa tukijärjestelmän hallinnollista toimivuutta. Liikaa maksettujen tukien vähentämiseksi ehdotetaan, että tuen maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai maksettavan määrän vähentäminen tehdään mahdolliseksi. Esityksen mukaan asumistukea maksettaisiin takautuvasti tukea haet-

taessa. Lisäksi asumistukea tarkistettaessa rajattaisiin korotetun tuen takautuvaa maksamista. Asumistuessa sovellettavaa pysyvien tulojen määrittelyä täsmennettäisiin niissä tilanteissa, joissa tulot vaihtelevat kuukausittain.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan.

Asiaa käsitellessään valiokunta on kiinnittänyt huomiota seuraaviin seikkoihin.

Saadun selvityksen mukaan asumistuen saajien kannalta asumistukijärjestelmän keskeiset ongelmat koskevat tällä hetkellä enimmäisasumismenoihin hyväksyttävän vuokran määrää ja asumismenojen muutosten huomioimista asumistuessa.

Kiihtyvä muuttoliike on lisännyt vuokra-asuntojen puutetta pääkaupunkiseudulla ja muis-

sa kasvukeskuksissa. Asuntojen kysynnän kasvu on nostanut näillä alueilla selvästi myös vuokria. Huomattava osa asumistuen saajista asuukin asunnossa, jonka vuokra ylittää hyväksytyt enimmäisvuokran. Enimmäisvuokran ylitys johtaa usein siihen, että asumista joudutaan tukemaan harkinnanvaraisella toimeentulotuelalla.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää äskettäin toteutetun asumistuen ja toimeentulotuen yhteensovittamisen toimivuutta ja harkitsee saadun selvityksen pohjalta tarvetta nostaa enimmäisasumismenoiksi hyväksyttävän vuokran määrää.

Asumistukilain 15 §:n mukaan asumistuki tarkistetaan kesken vuoden ainoastaan tulojen huomattavan muutoksen, ruokakunnan jäsenmäärän muutoksen tai alivuokralaisen tulemisen tai lähtemisen johdosta. Asumismenojen muuttuessa tukea ei tarkisteta kesken vuotta. Tämän seurauksena tuen saaja voi joutua hankalaan asemaan esimerkiksi silloin, jos vuokra nousee tuntuvasti alkuvuodesta ja tuen tarkistus ajoittuu loppuvuoteen. Epäkohtaa kärjistää nykyinen vuokrien nopea nousutahti.

Valiokunta katsoo, että asumistukilakia tulee muuttaa siten, että asumistukea voidaan tarkistaa kesken vuoden myös asumismenojen huomattavan muutoksen johdosta. Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi asiasta lausuman.

Valiokunnan huomiota kiinnitettiin vielä lakiehdotuksen 15 a §:ään, jonka mukaan asumistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai maksettavaa määrää vähentää, jos on perusteltua syytä olettaa, että asumistuki olisi lakkautettava tai sen määrää vähennettävä. Asumistukea koskeva lopullinen päätös on tällöin annettava viipymättä.

Ehdotetun säännöksen on epäilty hankaloittavan varsinkin pätke- ja kausitöitä tekevien tuensaajien asemaa. Heidän tulonsa vaihtelevat lyhyin välein, mikä vaikuttaa asumistuen määräytymiseen. Tällaisessa tilanteessa viranomaisen oikeus tuen väliaikaiseen keskeyttämiseen tai alentamiseen perustellun oletuksen nojalla koetaan oikeusturvaa uhkaavaksi varsinkin kun eri

viranomaisten välisessä tietojen vaihdossa saatava olla viivettä.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen mukaisella perustellulla syyllä tarkoitetaan asumistuen saajan olosuhteissa tapahtunutta muutosta, jonka johdosta hänellä ei ole enää oikeutta tuen saantiin tai aiemmin myönnetyn suuruiseen asumistukeen. Valiokunnan mielestä on tarkoituksenmukaista, että asumistuki voidaan olosuhteiden muuttuttua väliaikaisesti keskeyttää tai alentaa ennen lopullisen päätöksen tekoa. Näin voidaan välttää mm. asumistuen mahdollinen takaisinperintä. Lisäksi valiokunta huomauttaa, että tässä yhteydessä tehtävä asumistukilain 3 §:n muutos kuukausitulon laskemisesta on tarkoitettu selkiyttämään ja yhdenmukaistamaan asumistuen myöntämistä tapauksissa, joissa henkilön kuukausitulot vaihtelevat esimerkiksi eri pituisten työssäolo- ja työttömyysjaksojen seurauksena. Tuensaajalle tullaan laskemaan jatkossa keskiarvotulojen perusteella pysyvä kuukausitulo. Näin voidaan välttää pitkälle ongelmia, joita ehdotetusta 15 a §:stä epäillään aiheutuvan. Silti valiokunta pitää tärkeänä, että asumistukea, työttömyyskorvauksia ja toimeentulotukea käsittelevien viranomaisten keskinäinen tietojenvaihto pidetään ajan tasalla.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen asumistukilain muuttamisesta siten, että asumistukea voidaan tarkistaa kesken vuoden myös asumismenojen huomattavan muutoksen perusteella.

Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Suvi Lindén /kok
vpj.	Markku Koski /kesk	Eila Rimmi /vas
jäs.	Klaus Hellberg /sd	Hannu Takkula /kesk
	Mari Kiviniemi /kesk	Helena Vartiainen /sd
	Riitta Korhonen /kok	Pia Viitanen /sd
	Sirkka Lekman /kok	Ulla-Maj Wideroos /r.